

KUTSESTANDARD

Oskusõmbleja, tase 4

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Oskusõmbleja, tase 4	4

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Õmbleja põhitöö on õmblustoodete kiire ja kvaliteetne valmistamine. Ta õmbleb erineva suuruse ja kujuga tootedetaile, valmistab erinevaid tootesõlmi ja lisab vajaduse korral nõõbid, haagid, lukud, paelad jms. Õmbleja mõistab tootmisprotsessi tervikuna. Ta tunneb erinevaid materjale ning oskab neid säästlikult kasutada. Õmbleja töökohustuste hulka kuuluvad oma töökoha korraldamine ja korrashoid ning töövahendite esmane hooldamine. Sõltuvalt toote eripärast kasutab ta erinevaid õmblusmasinaid, töövahendeid ja kuumniiske töötlemise seadmeid. Tööülesannete täitmisel juhendub õmbleja meistri poolt etteantud korraldustest ning tehnoloogilisest dokumentatsioonist ja tootenäidisest. Oskusõmbleja on töökogemusega omandanud kiiruse, oskused ja valmisoleku keerukama töö tegemiseks, vajaduse korral juhendab ta vähem kogenud õmblejaid.

Õmbleja töö pakub võimalusi edaspidiseks loovaks tööks. Saab spetsialiseeruda näiteks rätsepaks või modelleerijaks.

A.2 Tööosad

- A.2.1 Töövahendite, seadmete ja masinate käsitlemine
- A.2.2 Ettevalmistusoperatsioonid tehnoloogiliste sõlmede õmblemiseks
- A.2.3 Tehnoloogiliste sõlmede õmblemine
- A.2.4 Erinevate tehnoloogiliste sõlmede omavaheline ühendamine

A.3 Töö keskkond ja eripära

Üldjuhul töötavad õmblejad täistööajaga (kaheksa tundi päevas viiel päeval nädalas). Töö on kohati rutiinne, kuid nõuab võimet kohaneda vahelduvate tööoperatsioonidega. Õmbleja töökeskkond asub siseruumides ja võib olla tavapärasest mürarikkam. Samuti võib õmbleja töökeskkonnas esineda tekstiiltolmu ja viimistlusprotsessis tekkinud kuumust ning auru. Tundlikel inimestel võivad nimetatud tingimused põhjustada allergiat. Arvestatavateks ohuteguriteks on ka istuvas sundasendis töö ja käte sundasend töölaual või masinal.

A.4 Töövahendid

Õmbleja töövahendid on erinevad õmblusmasinad (nt süstikpistemasin, ahelpistemasinad, nõõpaugumasin, nõõbikinnitusmasin), kuumniiske töötlemise seadmed (triikraud, pressid, mannekeenid), abivahendid (käärid, palistajad, šabloonid, kantimisseadmed), õmblusmaterjalid (kangad, niidid) ja õmblustarvikud (nõõbid, needid, trukid, haagid).

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Õmbleja töö eeldab distsiplineeritust, hoolikust ja püsivust, vastutustunnet, tööjuhendite täitmist ja meeskonnatöö oskust. Oluliste eelduste hulka kuuluvad sõrmede osavus, liigutuste kiirus ja täpsus, hea koordinatsioon ja vastupidavus intensiivseks tööks. Vajalik on hea nägemine ja silmamõõt.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Tavapäraselt töötavad oskusõmblejatena inimesed, kellel on erialane kutseharidus ja/või pikemaajaline töökogemus õmblusettevõttes erinevates tööloikudes.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Õmbleja, termotöötleja, näidiste õmbleja, reservõmbleja.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Oskusõmbleja 4. taseme kutsestandardis on loetletud neli kohustuslikku tööosa ning õmbleja kutset läbivad kompetentsid. Õmbleja kutse taotlemiseks peavad olema tõendatud kõik kohustuslikud kompetentsid vahemikus B.2.1 – B.2.4.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Töövahendite, seadmete ja masinate käsitlemine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. Valmistab tööülesandest ja masina eripärast lähtudes ette masina, valides selleks sobivad töövahendeid: niidistab, vahetab nõela ja presstalla, reguleerib pistet. 2. Puhastab töö lõppedes masina seest ja väljast, vajaduse korral ka tööoperatsioonide vahetamisel. 3. Valib ja kasutab liht- ja spetsiaalõmblusmasina programme. 4. Reguleerib kuumniiske seadme temperatuuri, aja ja surve vastavalt materjali omadustele. Triigib ja pressib detaile, lähtudes materjali eripärast ja etteantud tööülesandest. Viimistleb valmis toote, lähtudes tehnoloogilisest kaardist. Hindamismeetod(id): Intervjuu, enda töö analüüs (kirjalik), praktiline töö.	
B.2.2 Ettevalmistusoperatsioonid tehnoloogiliste sõlmede õmblemiseks	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. Ühendab, äärestab ja palistab määratud aja jooksul detaile, järgides ettenähtud õmblusvaru ja vastasmärke. 2. Õmbleb määratud aja jooksul sissevõtteid, järgides detaili märgistusi. Ühendab määratud aja jooksul figurseid detaile, järgides ettenähtud õmblusvaru ja vastasmärke. 3. Valmistab määratud aja jooksul erinevaid väikedetaile (nt taskuklapid, mansetid ja kätised, põõnad, pagunid, vööd, värvlid jne), järgides etteantud tehnoloogilist kaarti või tootenäidist. 4. Õmbleb määratud aja jooksul erinevaid kaunistuselemente (nt rüüsid, volangid, krooked, pitsid, kandid jm) ja ühendab need detailiga, järgides toote näidist või tehnoloogilist kaarti. 5. Märgib erinevate furnituuride (nööbid, pandlad, trukid, needid, haagid, tripid, öösid jne) asukohad ja paigaldab need. Hindamismeetod(id): Intervjuu, enda töö analüüs (kirjalik), praktiline töö.	
B.2.3 Tehnoloogiliste sõlmede õmblemine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1. Õmbleb lõhikuid ja volte vastavalt detailide märgistustele, näidisele või tehnoloogilisele kaardile. Vajaduse korral õmbleb näidiseid. 2. Õmbleb keerulisemaid kraesid (kombineeritud, kaunistuselementidega jne) vastavalt detailide märgistustele, näidisele või tehnoloogilisele kaardile. Vajaduse korral õmbleb näidiseid. 3. Õmbleb keerulisemaid taskuid (voodriga pealeõmmeldavad, eriotstarbelised, kombineeritud topelttaskud jne) vastavalt detailide märgistustele, näidisele või tehnoloogilisele kaardile. Vajaduse korral valmistab näidiseid. 4. Õmbleb keerulisemaid kinniseid (kombineeritud, salakinnised jne) ja märgib nööpaukude kohad vastavalt detailide märgistustele, näidisele või tehnoloogilisele kaardile. Vajaduse korral valmistab näidiseid. 5. Õmbleb varrukasuule keerulisemaid, kombineeritud lõhikuid (lukuga, kaunistuselementidega jne). Ühendab manseti ja voodri varrukasuuga. Lähtub detailide märgistustest, näidisest või tehnoloogilisest kaardist. Vajaduse korral valmistab näidiseid.	

6. Töötleb rõiva alläärt, kasutades keerulisemaid meetodeid (kummiga, värvliga, kaunistuselementidega jne) vastavalt etteantud tehnoloogilisele kaardile või näidisele. Vajaduse korral valmistab näidiseid.

Hindamismeetod(id):

Intervjuu, enda töö analüüs (kirjalik), praktiline töö.

B.2.4 Erinevate tehnoloogiliste sõlmede omavaheline ühendamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. Ühendab toote põhidetailid (õla-, külje ja seljaõmblused), järgides vastasmärke, tehnoloogilist kaarti või näidist.
2. Ühendab kaelakaarele keerulisemaid (kombineeritud, kaunistuselementidega jne) kraesid, järgides vastasmärke, tehnoloogilist kaarti või näidist.
3. Ühendab varruka käeaugukaarega, järgides vastasmärke, tehnoloogilist kaarti või näidist.
4. Ühendab lõikekohase kandi või värvli toote vööjoonele, järgides vastasmärke, tehnoloogilist kaarti või näidist.
5. Ühendab voodri erinevate toodetega (seelik, püksid, kleit, jakk, pintsak, mantel, jope jne), järgides vastasmärke, tehnoloogilist kaarti või näidist.

Hindamismeetod(id):

Intervjuu, enda töö analüüs (kirjalik), praktiline töö.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.5 Oskusõmbleja, tase 4 kutset läbiv kompetents

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. Oskusõmbleja on algatusvõimeline ja tegutseb enesekindlalt ilma välise juhendamiseta, orienteerudes oma töös kliendi rahulolule. Kvaliteedinõudeid ning tööaja norme järgides valmistab ta tooteid, mis vastavad etteantud standarditele.
2. Oskusõmbleja järgib oma töös asjakohaseid instruktsioone, tööeeskirju ja ohutusnõudeid.
3. Ta planeerib oma aega, töötab süsteemselt ja organiseeritult ning on võimeline tegema tulemuslikku tööd ka pingelistes ja muutuvates olukordades.
4. Oskusõmbleja kasutab tööoperatsioonide teostamisel erinevaid tehnoloogilisi võimalusi, õpib ja omandab kiiresti uusi tööülesandeid, meetodeid ja tehnikaid ning arendab oma tööalaseid teadmisi ja oskusi läbi igapäevase töökogemuse ning täiendõppe. Jagab oma teadmisi ja oskusi ka teiste kolleegidega, vajaduse korral on võimeline juhendama vähemkogenud õmblejaid.
5. Oskusõmbleja teeb ettepanekuid tööoperatsioonide kiiremaks ja ratsionaalsemaks teostamiseks. Ta saab aru kogu organisatsiooni erinevate osakondade tööst ja funktsioonidest.
6. Oskusõmblejana töötav inimene on oma olemuselt meeskonnatöötaja. Ta loob head suhted kolleegidega, näidates üles huvi ja arusaamist. Suhtub kriitikasse mõistvalt ja suudab sellest õppida.

Teadmised:

1. Teab kutsealast terminoloogiat.
2. Oskab lugeda tehnilist dokumentatsiooni ning tunneb vajalikke leppemärke.
3. Teab töökoha korraldamise ja normeermise põhimõtteid ning ratsionaalseid töövõtteid.
4. Teab tooteliike (kerged rõivad, tekstiilitooted jne).
5. Tunneb materjalide liike ja omadusi.
6. Teab erinevate materjalide kasutamise viise ning nende töötlemise tingimusi.
7. Teab ja tunneb õmbleja tööks vajalikke töö- ja abivahendeid (käärid, eripresstallad, palistajad, kantimisseadmed, piirdejoonlauad, šabloonid jne) ja oskab neid kasutada.
8. Tunneb erinevaid õmblustööstuses kasutatavaid õmblusmasinaid (süstispiste-, ahelpiste-, nõõpaugu-, nõõbikinnitus-, riili- jt masinad), nende olulisemaid osasid ja tööpõhimõtteid.
9. Tunneb kuumniiske töötlemise seadmeid (triikraud, pressid, aurumannekeenid jm) ja teab toodete kuumniiske töötlemise põhimõtteid.
10. Teab ja tunneb teisi õmblustööstuses kasutatavaid õmblusautomaate ja -seadmeid (õmbluste automaadid, ladestus-, lõikus-, laser- ja dubleerimisseadmed, teipimis- ja tikkimisseadmed jne), nende tööpõhimõtet ja otstarvet.
11. Tunneb erinevaid furnituure, nende kinnitamise seadmeid ja nende tööpõhimõtet.
12. Tunneb toote töötlemise tehnoloogilist järjestust.
13. Tunneb õmbluste ja pistete liike.
14. Oskab niidistada masinat ja reguleerida piste pikkust.
15. Oskab vastavalt materjalile valida sobiva niidi ja masina nõela.

16. Omab teadmisi õmblusmasinate hooldamisest.
17. Tunneb ära erinevad õmblemisel tekkivad vead ja oskab neid parandada. Saab aru konkreetsete vigade mõjudest järgnevatele tööloikudele.

Hindamismeetod(id):

Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamisega.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	09-24042012-4.3/4k
2. Kutsestandardi koostajad	Sirje Riimaa, Baltika Maive Sein, Nurmevabrik Kaja Piirla, Miss Mary Maie Koroljova, Baltika Tailor Kaja Kuiv, Tallinna Tööstushariduskeskus Ene Jaakson, Pärnumaa Kutsehariduskeskus Inna Soonurm, Innove
3. Kutsestandardi kinnitaja	Kergetööstuse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	9
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	24.04.2012
6. Kutsestandard kehtib kuni	23.04.2017
7. Kutsestandardi versiooni number	4
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	7533 Õmblejad, tikkijad jms töölised
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	4
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Dressmaker, level 4
C.3 Lisad	
Lisa 1 Tööosad ja tööülesanded	